

ΤΙΤΛΟΣ

Στόχοι

→ Να συνοψίζει το περιεχόμενο του κειμένου

και

→ να ενημερώσει γι' αυτό τον αναγνώστη

→ Να διεκφέρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη

ώστε

→ να προχωρήσει στην ανάγνωση του κειμένου

Γλώσσα και ύφος του τίτλου

Η γλώσσα και το ύφος του τίτλου περικλείει, ανάλογα με ποιον από τους παραπάνω στόχους έχει θέσει ο συγγραφέας

αν και

επιτυχημένος κρίνεται ο τίτλος που επιτυγχάνει και τους δύο στόχους

Σχολιασμός τίτλου

Σχολιάζουμε:

την έκταση

τη θέση

το ύφος

το ρηματικό πρόσωπο

την ύπαρξη ή όχι ρήματος

το ενδιαφέρον που προκαλεί στον αναγνώστη

(το) αν είναι αντιπροσωπευτικός του νοήματος

Χρήσιμες επισημάνσεις

- Συχνά από τον τίτλο απουσιάζει το ρήμα.
Όταν όμως υπάρχει, συνήθως είναι σε:
 - ενεργητική σύνταξη
 - χρόνο ενεστώτα (για να προσδώσει ζωντάνια στον λόγο)
 - χ' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο
- Συχνά χρησιμοποιούνται στους τίτλους σημεία ετίξης
Προσδίδουν ιδιαίτερο ύφος (δραματικό, χιουμοριστικό, σοβαρό κ.ά.)
και
Αποτελούν το δρόμιο του συγγραφέα
- Πολλές φορές παραλείπονται λέξεις και φράσεις
όπως: τα αρθρα
οι προθέσεις
οι σύνδεσμοι
λέξεις και φράσεις που εννοούνται εύκολα από τα
συμφραζόμενα
- Συχνά δεν ακολουθείται η καθιερωμένη συντακτική
σειρά των λέξεων (π.χ. Υ + Ρ + Α)
αλλά
προτάσσονται οι όροι που συγκεντρώνουν το νοηματικό
«βάρος» του τίτλου
- Ένας επιτυχημένος τίτλος δεν πρέπει να ξεπερνά
τις δέκα, το πολύ, λέξεις
- Συνήθως, η χρήση $\begin{cases} \text{της λογικής} \\ \text{της συγκινησιακής} \end{cases}$ λειτουργίας
της γλώσσας
→ εναλλάσσονται

ανάλογα με το ύφος που θέλει να προσδώσει ο συγγραφέας

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Εισαγωγικό σημείωμα

Οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα στον κλασικό ήρωα του Ντίκενς και τον δημοφιλή σύγχρονο Χάρι Πότερ.

Σήμερα ο Όλιβερ Τουίστ θα ήταν μάγος;

Οι Όλιβερ Τουίστ και Χάρι Πότερ θα συνυπάρξουν σε διπλανές αίθουσες των πολυκινηματογράφων σε λίγες ημέρες. Ο μικρός ήρωας του Καρόλου Ντίκενς ήδη προβάλλεται, ενώ η τέταρτη ταινία του Χάρι αναμένεται σύντομα. Ο Όλι-

βερ Τουίστ είναι βεβαίως κλασικός ήρωας της παιδικής λογοτεχνίας, τόσο δημοφιλής σε όλες τις γενιές, ώστε ήταν το πρώτο όνομα που ερχόταν στο μυαλό κάποιου όταν σκεφτόταν παιδικό βιβλίο. Μέχρι που εμφανίστηκε για πρώτη φορά ο Χάρι Πότερ. Η «ποτερομανία» που ακολούθησε αποτέλεσε φαινόμενο δημοτικότητας παιδικού ήρωα, αλλά η ιστορία θα δείξει αν θα γίνει κι αυτός κλασικός. [...]

[...] Θα είχε ενδιαφέρον η σύγκριση του Χάρι Πότερ με τον Όλιβερ Τουίστ. Οι ομοιότητες, αλλά και οι σημαντικές διαφορές που διακρίνουν αυτούς τους δύο δημοφιλείς ήρωες των παιδιών, έχουν να κάνουν και με την εποχή κατά την οποία γράφτηκαν.

Το παιδί του δρόμου

Παρατηρώντας τον Όλιβερ Τουίστ στην ταινία του Πολάνσκι διακρίνουμε ένα παιδί χωρίς οικογένεια, που προσπαθεί να επιβιώσει και, κυρίως, να βρει την ταυτότητά του στον εχθρικό κόσμο των μεγάλων, όπου το Καλό και το Κακό προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό με κοινωνικούς όρους. Ο Ντίκενς χρησιμοποίησε την αθωότητα του παιδιού για να υπογραμμίσει τις αντιθέσεις της κοινωνίας στην εποχή κατά την οποία η Αγγλία βρισκόταν στις αρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης. [...]

Οι περιπέτειες του Χάρι Πότερ, στα βιβλία της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ και στις ταινίες, δεν είναι παρά το ψυχογράφημα ενός παιδιού που ζει στη μοναξιά και στην εσωστρέφεια. [...]

Ο διοπτροφόρος Χάρι Πότερ παραπέμπει στο παιδί της σύγχρονης οικογένειας, που οι δεσμοί της χαλαρώνουν ή και διαλύονται, σε συνθήκες τρομακτικού καθημερινού ανταγωνισμού και άγχους. Είναι το παιδί των χωρισμένων γονιών ή των γονιών που δεν έχουν χρόνο να ασχοληθούν με τα παιδιά τους. Είναι μπερδεμένο μέσα στην πληροφορία και οχυρωμένο σε παιχνίδια κατά κύριο λόγο ατομικά. Το παιδί αντιλαμβάνεται το αφύσικο ως φυσικό γιατί έχει ανατραπεί το αυτονόητο (η παραδοσιακή οικογένεια) και βρίσκει καταφύγιο στον σκοτεινό κόσμο της φαντασίας διότι το ορατό περιβάλλον είναι εχθρικό. Το μαγικό ραβδί στο χέρι του, που αλλάζει την εικόνα του κόσμου, μοιάζει με πλήκτρο σε ένα ηλεκτρονιόλ.

Το φως και το σκοτάδι

Ο Όλιβερ Τουίστ και ο Χάρι Πότερ εκφράζουν ο καθένας την εποχή του, όχι μόνο ως στατικές φιγούρες, αλλά και ως ήρωες που δρουν και αλλάζουν τη

ζωή τους. Ο πρώτος κοινωνικοποιείται και στη συνέχεια βρίσκει διέξοδο μέσα από τη μόρφωση που καλλιεργεί την ορθολογιστική σκέψη. Ο Ντίκενς είναι ουμανιστής και ταυτοχρόνως διδακτικός για τη νέα εποχή που έρχεται, όταν βάζει την τύχη να «συνωμοτήσει» για να συναντήσει ο Όλιβερ τον σωτήρα και Πυγμαλίωνά του: έναν άνδρα που πιστεύει πως η ελπίδα του κόσμου είναι η καλοσύνη και ο σεβασμός, που δεν είναι έμφυτα χαρακτηριστικά, αλλά προϋποθέτουν τη μόρφωση. Ο Όλιβερ Τούιστ, για να βρει τον δρόμο του, πρέπει πρώτα να κατανοήσει τον κόσμο.

Ο Χάρι Πότερ εκφράζει μια εποχή που καλλιεργεί ως κυρίαρχη τάση την ελπίδα μέσα από «αλχημείες» και «συνωμοσίες» μεταφυσικών και αοράτων δυνάμεων του σύμπαντος. Το χάρισμά του είναι κληρονομικό (ανήκει σε μια ελίτ μάγων, που υπηρετούν το Καλό) και τον οδηγεί στην «άλλη» πλευρά (στη σχολή μαγείας του Χόγκουαρτς). Είναι ένας χαρακτηριστικός νεορομαντικός ήρωας που βυθίζεται στο σκοτάδι το οποίο υπάρχει μέσα του για να βρει την ταυτότητά του. Πρόθεσή του δεν είναι να κατανοήσει, αλλά να ορίσει το περιβάλλον του με το μαγικό ραβδί του.

Δημήτρης Μπούρας, Καθημερινή (διασκευή)

Ερώτηση

Πόσο αποτελεσματικό κρίνετε τον τίτλο του κειμένου 2 με κριτήρια την πληροφορικότητα και την προβέλκυση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη;

Ενδεικτική απάντηση

Η απορία που εκφράζει ο τίτλος της κριτικής τον καθιστά ελκυστικό, αφού συνδυάζει τους δύο ήρωες των ταινιών, τον πρώτο ονομαδικά και τον δεύτερο με την κινηματογραφική του ιδιότητα.

Διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ενεργοποιεί τον προβληματισμό του, αφού οι πρωταγωνιστές είναι γνωστοί και δημοφιλείς.

Ο τίτλος επιτρέπει στον αναγνώστη να κατανοήσει πως η κριτική θα του δώσει γνωστές και καινούριες πληροφορίες (προεκτάσεις πέρα από την κινηματογραφική οδόν)

(Στο χρώμα → 6ε ενιαία §)

Προφορμωτική

Προέταση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη

→ Δηλώσεις του περιεχομένου

- Προτρέπει ; / Προβλέπει το
ε ενδιαφέρον

↓

Αναφορές στο

περιεχόμενο κ' σε

τυχόν γραφές / χωρία που αναδεικνύουν
στον τίτλο

η και ύφος